

Rekenkamer

Postbus 18
7550 AA Hengelo

Gemeenteraad van Hengelo
Postbus 18
7550AA Hengelo

Onderwerp	Zaaknummer	Uw kenmerk	Datum
Toegankelijkheid stemlokalen		20260210.001	10 februari 2026

Leden van de gemeenteraad,

Een aantal leden van de gemeenteraad heeft op 19 oktober 2023, voorafgaand aan de Tweede Kamerverkiezingen van dat jaar, vragen gesteld aan het college over onder meer de toegankelijkheid van stembureaus tijdens verkiezingen voor burgers met mobiliteitsbeperkingen.

In het antwoord van 21 oktober geeft het college aan dat daarvoor inderdaad aandacht is. Medewerkers van de gemeente controleren vooraf de stembureaus of deze voldoen aan de toegankelijkheidseisen en nemen zo nodig maatregelen (denk bijvoorbeeld aan het plaatsen van hellingbanen). Op de verkiezingsdag controleren de leden van het stembureau nogmaals de toegankelijkheid in en rond het stembureau.

De rekenkamer had de intentie om de toegankelijkheid van de stembureaus in Hengelo te onderzoeken. Dit onderzoek zou plaatsvinden tijdens de gemeenteraadsverkiezingen van 18 maart 2026. Bij de voorbereiding van dit onderzoek in het najaar van 2025 heeft de rekenkamer een checklist samengesteld op basis van de voorschriften van de Kiesraad en de richtlijnen en leidraden van het ministerie van Binnenlandse zaken en de VNG. Op de verkiezingsdag van de Tweede Kamerverkiezingen van 29 oktober 2025 heeft de rekenkamer willekeurig een aantal Hengelose stembureaus bezocht om de ontwikkelde checklist te testen. Voor het opstellen van de checklist is ook een uitvoerig interview gehouden met de medewerker van de gemeente die de inrichting van stembureaus (al jaren) tot taak heeft. In dit interview werd stilgestaan bij alle werkzaamheden ten behoeve van het inrichten van stembureaus ter voorbereiding van verkiezingen.

De voorbereidingen voor de verkiezingsdag beginnen al ruim van tevoren. Op het moment van de verzending van stempassen, zes weken voor de verkiezingen, moeten de locaties van de stembureaus bekend zijn. In de aanloop daar naartoe worden alle mogelijke stembureau locaties gecontroleerd door de verantwoordelijke ambtenaar , soms

Behandeld door
J.H. de Boer (secretaris)

vergezeld door een bouwkundig medewerker. Dat gebeurt aan de hand van de 'globale checklist stemlocaties'. De stemlocaties worden met deze checklist op verschillende onderdelen gecontroleerd:

- De bereikbaarheid van de stemlocatie. Hierbij wordt gekeken naar onder andere de parkeergelegenheid, ook voor gehandicapten en de route tussen de openbare weg en de ingang van de stemlocatie. Het gaat dan om bijvoorbeeld de mogelijkheid om makkelijk op het trottoir te komen met een rolstoel of rollator. Men kijkt ook naar ander obstakels op de buitenroute.
- De betreedbaarheid van het gebouw. Hierbij gaat het om de buitendeur (o.a. opstelruimte aan beide zijden van de buitendeuren, drempelhoogte en of het veel kracht kost de buitendeur te openen). Hetzelfde geldt voor de tussendeuren en de deur van de eigenlijke stemruimte. Ook hier kijkt men naar mogelijke obstakels op de route en of er tijdelijke voorzieningen nodig zijn, zoals het vastplakken van losse vloerbedekking en aanleggen van een hellingbaan.
- De bruikbaarheid van de stemruimte. Het gaat om voldoende manoeuvreerruimte in het stemlokaal, stoelen in de stemruimte om te wachten, de stemhokjes (hoogte van het laagste schrijfblad) en de ruimte naast en de inworphoogte van stembus. Ook dient de kandidatenlijst zichtbaar te zijn aan een wand en is er een leesloep in de stemhokjes.

Voor de daadwerkelijke inrichting werkt de gemeente met standaard stemhokjes, die eenvoudig kunnen worden opgezet en waarvan het schrijfblad in hoogte kan worden gewijzigd. Ook zijn er standaard stembussen. De plaatsing daarvan regelen het hoofd en de leden van het stembureau op de verkiezingsdag zelf, evenals het ophangen van de kandidatenlijst en de opstelling van stoelen en de tafel zodat er voldoende manoeuvreerruimte is. De verantwoordelijke medewerkers van de gemeente bezoeken op de dag alle stembureaus, zoals het college in de beantwoording van de raadvragen al aangaf. Indien er tussentijds aanpassingen in de inrichting moeten worden gedaan, kunnende medewerkers van de gemeente hierover worden gebeld.

Naast deze zaken die de gemeente voor alle stembureaus heeft, is er een stembureau waar met behulp van een stemmal kan worden gestemd. Een stemmal is een hulpmiddel voor mensen met een visuele beperking. Daarbij wordt audio-ondersteuning gebruikt waarbij de kandidatenlijsten worden voorgelezen. Een dergelijke stemmal moet apart voor iedere verkiezing opnieuw worden gemaakt, aangepast aan de partijen en kandidaten die dan meedoen aan de verkiezingen. Tot slot kan een stemmer op een stembureau in Hengelo een beroep doen op een tolkdienst voor gebarentaal, die telefonisch met videoverbinding kan tolken indien noodzakelijk.

Bladnummer

3

Tijdens de steekproef door de Rekenkamer tijdens de laatste Tweede Kamerverkiezingen werd bij geen van de gecontroleerde stemlocaties een afwijking aangetroffen. De resultaten van deze steekproef, samen met de informatie uit het interview over de voorbereiding van de verkiezingsdag en de beantwoording door het college op de destijds gestelde raadsvragen leiden tot de slotsom dat een uitgebreider onderzoek van alle stembureaus op de dag van de gemeenteraadsverkiezingen geen nieuwe informatie gaat opleveren. De rekenkamer geeft daarom geen verder vervolg aan het onderzoek. De toegankelijkheid van de verkiezingen voor Hengeloërs met lichamelijke beperkingen is in orde en wordt geborgd door een beproefde voorbereiding.

We hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
namens de Rekenkamer gemeente Hengelo,
de voorzitter,

ing. A.F. Rings